

تأثیر تحریم های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ بر مناسبات سیاسی، اقتصادی ایران و اروپا

اردشیر سنایی^۱، حسن صمدی^۲

^۱ دکترای روابط بین الملل و استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

^۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد مطالعات منطقه ای، دانشکده علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی

چکیده

فعالیت های هسته ای ایران یکی از مهم ترین چالش هایی است که بر روابط جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپایی سایه افکنده و مناسبات سیاسی- اقتصادی ایران و اروپا را هم تحت الشعاع قرار داده است. ارزیابی روابط جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپایی نشان می دهد که اختلافات دو طرف طی سال های اخیر پررنگتر و منجر به رادیکال شدن موضع اتحادیه اروپا در قبال ایران شده است. عمده ترین اختلافات در روابط میان اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران عوامل هویتی، فرهنگی مذهبی و ایدئولوژیک می باشد. رویکرد ایران و اتحادیه اروپا مبتنی بر مبارزه با تروریسم و بنیاد گرایی، حل و فصل روند صلح خاورمیانه، لزوم رعایت و احترام به حقوق بشر و نیز عدم اشاعه سلاح های کشتار جمعی قرار دارد، اما اختلاف هویتی - ایدئولوژیک مانع از رسیدن به تعریفی جامع و کامل و نیز همکاری و همگرایی در خصوص موضوعات بین المللی و منطقه ای شده است. در این مقاله، به بررسی تحریم های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ بر مناسبات سیاسی، اقتصادی ایران و اروپا می پردازیم. سوال این مقاله عبارت است از این که تحریم های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ چه تاثیری بر مناسبات سیاسی، اقتصادی ایران و اروپا داشته است؟ به نظر می رسد تحریم های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ اتحادیه اروپا علیه ایران باعث کاهش مناسبات سیاسی، اقتصادی ایران و اروپا شده است.

واژه های کلیدی: اتحادیه اروپا، ایران، پرونده هسته ای، تحریم، مناسبات سیاسی، اقتصادی.

مقدمه

تحریم اقتصادی همواره ابزار قدرتمندی برای کشورهای غربی محسوب می‌شده است ولی پس از پایان جنگ سرد، این تحریم‌ها اهمیت بیشتری یافته است. جمهوری اسلامی ایران یکی از کشورهای مورد تحریم پس از انقلاب اسلامی بوده است، در دسته-بندی تحریم‌کنندگان جمهوری اسلامی ایران، می‌توان به سه مرجع اصلی یعنی شورای امنیت، ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا اشاره کرد.

تا کنون به خاطر پرونده هسته ای، ۶ قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل به صورت مستقیم علیه ایران تصویب شده که اولین آن‌ها به سال ۲۰۰۶ برمی‌گردد. پس از قطعنامه ۱۶۹۶ در سال ۲۰۰۶ قطعنامه ۱۷۳۷ در سال ۲۰۰۶، قطعنامه ۱۷۴۷ در سال ۲۰۰۷، قطعنامه‌های ۱۸۰۳ و ۱۸۳۵ در سال ۲۰۰۸ و قطعنامه ۱۹۲۹ که در سال ۲۰۱۰ به تصویب رسید. با توجه به روند قطعنامه‌ها مشاهده می‌شود که در قطعنامه‌های اولیه تمرکز بر تعلیق کلیه فعالیت‌های هسته‌ای ایران بوده که در ادامه برخی از اشخاص و نهادها از جمله برخی از بانک‌ها، نهادهای مرتبط با فعالیت‌های هسته‌ای و موشکی و افراد مرتبط با این سازمان‌ها تحریم شده و فعالیت و داد و ستد با آنان ممنوع گردید. درباره تحریم‌های اتحادیه اروپا نیز باید گفت که این اتحادیه، به شدت تحت تأثیر امریکا و سیاست‌های آن قرار داشته و دنباله رو آمریکا و شورای امنیت بوده است. در قطعنامه‌های ۲۶ جولای و ۲۵ اکتبر سال ۲۰۱۰ لیستی از تجهیزات مختلف در زمینه اکتشاف و تولید و پالایش نفت و گاز، تجهیزات تست و بازرسی، مواد اولیه مورد نیاز و نرم افزارهای تخصصی ارائه شده که مورد تحریم قرار گرفته‌اند در این قطع‌نامه‌ها آمده است.

جمهوری اسلامی ایران، در طی سه دهه گذشته با تحریم‌های بسیاری مواجه بوده است، تحریم‌های اقتصادی را می‌توان یکی از مهم‌ترین تحریم‌هایی دانست که توسط کشورهای غربی علیه ایران اعمال شده است. وابستگی اقتصاد ایران به نفت از یک سو و نیاز کشورهای دنیا به نفت ایران از سوی دیگر، موجب پیچیدگی‌های بسیاری در پیش‌بینی فرجام این تحریم‌ها شده است. آنچه که اهمیت دارد این است که جمهوری اسلامی ایران باید بکوشد تهدیدهای موجود را به فرصت تبدیل کرده و با استفاده از راهکارهای نوین در صدد جلوگیری از آسیب این تحریم‌ها به اقتصاد خویش باشد.

سوال اصلی این مقاله آن است که تحریم‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ چه تاثیری بر مناسبات سیاسی، اقتصادی ایران و اروپا داشته است؟ به نظر می‌رسد تحریم‌های اقتصادی اتحادیه اروپا در ایران بیشتر در رشد اقتصادی تأثیر گذاشته است و باعث کاهش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و مناسبات سیاسی، اقتصادی ایران و اروپا شده است.

مفهوم تحریم

تحریم عمل دسته جمعی و کیفی متضمن اقدامات دیپلماتیک، اقتصادی و یا نظامی در برابر کشوری است که بر خلاف مصوبات منشور ملل متحد رفتار کرده است. شورای امنیت بر اساس فصل هفتم منشور ملل متحد تحت عنوان اقدام در مورد تهدید علیه صلح، نقض صلح و اعمال تجاوز، دولت‌های عضو را برای انجام اقدامات لازم در برابر کشور خطاکار فرا می‌خواند. این اقدامات ممکن است شامل قطع تمام و یا قسمتی از روابط اقتصادی و یا ارتباطی و همچنین قطع روابط سیاسی و یا در صورت لزوم شامل اقدامات نظامی باشد.

یکی از اهداف تحریم‌های اقتصادی تغییر رفتار کشور مورد تحریم به دلایل مربوط به روابط خارجی می‌باشد. تحریم‌های اقتصادی معمولاً به عنوان ابزاری در تعقیب سیاست خارجی به کار می‌روند. اینگونه استدلال می‌گردد که هدف جنگ اقتصادی این است که تا حد امکان به اقتصاد دشمن خسارت وارد نماید. (هوهن فلدان، ۱۳۷۹، ۳۵۰).

به نظر داکسی، تحریم های اقتصادی اقدامات منفی محسوب می گردند که درصدد تاثیر گذاری بر رفتار کشور از طریق تهدید و در صورت ضرورت، تحمیل مجازات به منظور عدم رعایت قانون می باشند. از اهداف دیگر تحریمهای اقتصادی می توان به هدف بی ثباتی کشور از طریق فشارهای اقتصادی اشاره کرد. بررسی سوابق تحریم ها مبین این است که در اکثر موارد، تحریم های اقتصادی تاثیر اقتصادی قابل ملاحظه ای بر جا گذاشتند اما موفقیت سیاسی آنها چندان قابل توجه نبوده است. (علیخانی، ۱۳۸۰، ۴۱).

در حوزه مطالعات بین الملل، از جمله حقوق و سیاست و اقتصاد، دیدگاههای نظری در باره تحریم مبتنی بر مطالعه قدرت اقتصادی و چگونگی استفاده از این قدرت است، از این رو نظریه های تحریم در این حوزه ابعاد اقتصادی دارد. همچنین تحریم به عنوان راهبردی مؤثر در جنگ اقتصادی و راهبردی قهرآمیز به منظور زمینه سازی برای ایجاد تغییرات سیاسی و اجتماعی در کشور تحریم شونده و ابزار «دیپلماسی بازدارنده» و مقدمه ای برای جنگ به کار گرفته می شود. تحریم به معنای وسیع، انواع گوناگونی از اقدامات را در برمی گیرد، از جمله تعلیق روابط سیاسی، ایجاد وقفه در ارتباطات از راه محدود ساختن یا قطع کردن بخشی از امور تجاری و مالی یا تمامی آن و برخورد نظامی که با دولت هدف رابطه تجاری و مالی دارند. تحریم اقتصادی نیز، مشخصاً به دو گونه تجاری و مالی تقسیم می شود: تحریم تجاری معمولاً گزینشی است و یک یا چند کالا را در برمی گیرد، اما تحریم مالی شامل قطع کمکهای رسمی و دولتی است و در شدیدترین مرحله، به مسدود نمودن داراییهای دولت هدف منجر می شود؛ در نتیجه، این تحریم روند مناسبات مالی را متوقف و از انجام گرفتن فعالیتهای تجاری دولت هدف، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، ممانعت می کند. به این ترتیب، تحریم مالی، بویژه در موارد تأمین مالی طرحهای بنیادی توسعه، شرایط دشوارتر و هزینه های بیشتری را بر کشور هدف تحمیل می کند. (رابرتز، ۱۳۷۱، ۶۳).

پیشینه تحریم های اعمالی علیه ایران

تحریم های بسیاری در زمینه های اقتصادی، تجاری، بانکی، نفت و گاز و بنزین، حمل و نقل و ... علیه ایران به تصویب رسیده است. در این تحریم ها کشورهای اروپایی و آمریکا هم آوا هستند که نتیجه آن جدی شدن تحریم های سیاسی و اقتصادی همه جانبه علیه ایران بوده که در ذیل به بررسی آنها می پردازیم:

تحریم های مرتبط با برنامه هسته ای ایران

با ارجاع پرونده هسته ای ایران در فوریه ۲۰۰۶ توسط البرادعی به شورای امنیت، موضوع ابعاد سیاسی و حقوقی جدی تری گرفت و گروه ۵+۱ (اعضای دائم «شورای امنیت» شامل آمریکا، انگلستان، فرانسه، روسیه و چین به همراه آلمان) جایگزین سه کشور اروپایی شدند. در این مرحله جدید، کشورهای اروپایی و آمریکا سیاست دو پایه ای تشویق و تنبیه را در قبال جمهوری اسلامی در پیش گرفتند. در این فضای بی اعتمادی، «شورای امنیت» پنج قطعنامه، (۱۶۹۶، ۱۷۳۷، ۱۷۴۷، ۱۸۰۳ و ۱۹۲۹) علیه فعالیت های هسته ای ایران صادر کرد. در این قطعنامه ها از ایران خواسته شد تا تمامی فعالیت های غنی سازی اورانیوم و پروژه های آب سنگین خود را تعلیق کند و در مورد ماهیت برنامه هسته ای خود به اعتمادسازی بپردازد. با بی نتیجه ماندن قطعنامه ها، در فوریه ۲۰۰۹، فرانسه، آلمان و انگلیس پیشنهاد اعمال تحریم های سنگین تر علیه جمهوری اسلامی ایران را مطرح کردند. با تلاش گسترده کشورهای اروپایی و آمریکا، قطعنامه ۱۹۲۹ در تاریخ ۱۹ ژوئن ۲۰۱۰ علیه فعالیت های هسته ای ایران به تصویب «شورای امنیت» رسید که مهم ترین قطعنامه تحریمی در قبال برنامه هسته ای ایران است. (غریب آبادی، ۱۳۸۷، ۱۴۲).

در این قطعنامه به تمامی دولت ها اجازه داده شده تا محموله های هوایی و دریایی مربوط به ایران را در فرودگاه ها، بنادر و آب های تحت حاکمیت خود بازرسی کنند و تأکید شده در صورت ظن نسبت به وجود مواد اتمی، موشکی یا نظامی محموله

توقیف شود. قطعنامه تحریمی فوق، مشتمل بر مقرراتی جهت عدم استفاده ایران از نظام مالی بین المللی است. به خصوص بانکهای ایرانی که ممکن است برای تأمین مالی فعالیتهای هسته ای مورد استفاده قرار گیرند مشمول محدودیت هایی شدند. (خالوزاده، ۱۳۹۱، ۵۶).

به نظر می رسد اروپا با رویکرد افزایش فشار و تحریم ها، خواهان جلوگیری از جنگ احتمالی در منطقه احساس خاورمیانه از یک طرف و همراهی با آمریکا برای نشان دادن یک سیاست مشترک «ارو - آتلانتیکی» در برخورد با ایران، از طرف دیگر، بوده است. هدف اروپا از اتخاذ این رویکرد، منصرف کردن آمریکا و اسرائیل از شروع جنگ و وادار کردن ایران به توقف فعالیت های هسته ایش بوده است. در این رویکرد، «دیپلماسی تحریم» ایران مورد توجه مشترک «بروکسل» و «واشنگتن» قرار گرفت. رویکرد تحریمی اروپا - آمریکا به صورت مشخص از نیمه سال ۲۰۰۸ به اجرا گذاشته شد. این سیاست امروز هم در دو سطح «شورای امنیت» و «دو جانبه» به صورت تحریم های فوق العاده و شورای شورای امنیت از سوی آمریکا و اتحادیه اروپا - پیگیری می شود. (همان، ۵۷).

تحریم های اتحادیه اروپا علیه حقوق بشر ایران

یکی از مسایل مهم در روابط ایران و اتحادیه اروپا، مساله حقوق بشر است. پارلمان اروپا قطعنامه های متعددی درباره نقض حقوق بشر در ایران تصویب کرده است. در سالهای ۹۷-۱۹۹۲ پس از بحث های زیاد پیرامون اتخاذ یک رهیافت در سیاست خارجی، نهایتاً رهیافت «سازنده گرا» به عنوان محور اصلی دیپلماسی اروپا قرار گرفت که البته تاکید آن بویژه درباره ایران بر موضوع حقوق بشر قرار داشت. به منظور تحقق این امر اتحادیه اروپا در چهارچوب رهیافت دیپلماسی خود دو روش گفت و گو و مذاکره با ایران را تجربه کرده است. (جعفری ولدانی، ۱۳۸۷، ۱۴۶).

الف) گفت و گوهای انتقادی

این گفت و گوها به دنبال بیانیه سران جامعه در دسامبر ۱۹۹۲ در ادینبورگ در زمان ریاست انگلیس برقرار شد. مسائلی چون روابط ایران و عراق وضعیت کشورهای خلیج فارس و روابط ایران با کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، کنترل تسلیحات، حقوق بشر، پروسه صلح خاورمیانه، مساله بوسنی، افغانستان و جمهوری های آسیای میانه از سوی اتحادیه مطرح شد و جمهوری اسلامی ایران توضیحاتی در این زمینه ها ارائه کرد. به دنبال آن شش دور دیگر گفت و گوی انتقادی در سطح معاون و وزیر خارجه در پایتخت های اروپایی صورت گرفت. (امیری، ۱۳۸۳، ۴۵)

ب) گفت و گوهای فراگیر و سازنده

گفت و گوهای فراگیر و سازنده با برگزاری انتخابات ریاست جمهوری ایران در ژوئن ۱۹۹۷ با انتخابات آقای خاتمی به ریاست جمهوری موجب تغییر نگرش بین المللی به جمهوری اسلامی ایران و به وجود آمدن فضای مثبت تری در روابط ایران و اتحادیه اروپا شد و روابط دیپلماتیک با اروپا بعد از ۷ ماه روابط تیره که به دنبال حکم دادگاه برلین بر سر ماجرای میکونوس ایجاد شده بود به حالت عادی بازگشت. (راونس، ۱۳۸۰، ۲۲)

این گفت و گوها همه موضوعات مورد علاقه طرفین در زمینه هایی مانند انرژی، تجارت، سرمایه گذاری، مواد مخدر، پناهندگان، حمل و نقل، محیط زیست، کشاورزی، حقوق بشر، تروریسم، صلح خاورمیانه و دیگر مسائل منطقه ای و بین المللی را دربر می گرفت. (بیتام، ۱۳۸۳، ۶۹).

ج) گفت و گوهای حقوق بشری اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران

اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران تاکنون چهار دور از دسامبر ۲۰۰۲ تا ژوئن ۲۰۰۴، چهار دور درباره مسائل حقوق بشر به مذاکره پرداختند اما ژوئن ۲۰۰۴ ایران این مذاکرات را معلق گذارده و علیرغم درخواست طرف اروپایی به آن پاسخ نداده است. در دسامبر ۲۰۰۵ بیست و پنج عضو اتحادیه به علاوه دولت های بلغارستان، ترکیه، کرواسی، مقدونیه، آلبانی، بوسنی و هرزگوین، صربستان، مونته نگرو، ایسلند، لیختن اشتاین، نروژ، اوکراین و مولداوی با امضا بیانیه ای خواستار گفت و گو با ایران و آغاز دور پنجم مذاکرات درباره حقوق بشر شدند و اتحادیه اروپا تاکید کرد که این اتحادیه علاوه بر راههای دیپلماتیک و استفاده از سازوکارهای سازمان ملل متحد از طریق بالا بردن آگاهی عمومی نیز به مطرح کردن نگرانیهای خود در مورد وضعیت حقوق بشر در ایران ادامه خواهد داد. (جهانی، ۱۳۸۳، ۳۸)

با مطالعه این قطعنامه ها می توان به این جمع بندی رسید که انتقادات اتحادیه اروپا در خصوص مسائل حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران در دو بخش «نقض مواد قانونی و لزوم الحاق جمهوری اسلامی ایران به همه کنوانسیون های حقوق بشر» و «ضعف و احیانا عدم اجرای کامل موازین بین المللی حقوق بشر» قابل تفکیک و شناسایی است. در مذاکرات با ایران این دو بخش به طور همزمان مورد توجه اتحادیه اروپا بوده و روش مذاکره اتحادیه اروپا ماهیتی ترغیبی داشته و بر تحول گام به گام و تدریجی مبتنی است. البته نگاه سلیقه ای و ضعف اجرای کامل مواد قانونی مربوط به حمایت از حقوق بشر در قانون اساسی و قوانین عادی جمهوری اسلامی ایران به همان میزان و شاید بیشتر در کانون توجه اتحادیه اروپا قرار دارد. تا جایی که به روش و اجرا قوانین مربوط می شود، مذاکرات دو طرف شفاف تر بوده و نتایجی نیز از جمله توقف اجرای حکم سنگسار را دربرداشته است. (مورگنتا، ۱۳۷۵، ۲۱۲)

بطور کلی اختلاف بر سر موضوعات فوق ناشی از تفاوت های هویتی و بعضا تعارضات ماهوی و جهان بینی و انسان شناسی در تفکر و فلسفه اسلامی با تفکر غربی است که حل و فصل این اختلافات بر مبنای نظریات سازنده گرایی بر محور همکاری و آموزش قرار دارد و تعاملات بیشتر می تواند به کاهش این اختلافات و درک متقابل از یکدیگر و نزدیک کردن دیدگاهها کمک نماید. (حقیقت، ۱۳۸۱، ۴۲).

تحریم های مالی و اقتصادی اتحادیه اروپا علیه ایران

هدف اتحادیه اروپایی در اعمال سیاست تشدید تحریم در قالب تلاش این اتحادیه برای تغییر رفتار و مواضع اصولی ایران در حوزه مساله هسته ای و بازگرداندن آن بر سر میز مذاکرات با دستور کاری غربی و در مسیر عملیاتی شدن قطعنامه های شورای امنیت در ارتباط با موضوع هسته ای ایران با استفاده از مجموعه ای از سازوکارهای اقتصادی، مالی و تجاری است. (خوش اندام، ۱۳۹۰، ۴۵)

مطابق بند ۱۲ قطعنامه ۱۷۳۷ کلیه کشورها موظف اند اعتبارات، دارایی های مالی و منابع اقتصادی موجود در کشور خود را که تحت کنترل یا متعلق به افراد یا نهادهای مشخص شده در ضمیمه قطعنامه یا توسط شورای امنیت یا کمیته می باشند، مسدود نمایند. این موارد شامل افراد یا نهادهایی است که به طور مستقیم در فعالیت های حساس هسته ای به لحاظ اشاعه یا برنامه موشکی کشور دخیل هستند و یا از این گونه فعالیت ها حمایت میکنند و در عین حال افراد یا نهادهایی را که به نمایندگی از سوی آنها یا به دستور آنها از طرق غیرقانونی اقدام می کنند نیز شامل می شود.

در بند ۹ قطعنامه ۱۸۰۳ کلیه کشورها ملزم می شوند نسبت به پذیرش تعهدات جدید برای ارائه حمایت مالی دولتی از ایران همچون اعطای اعتبار صادرات، ضمانت نامه ها یا بیمه به اتباع یا مؤسسات آنها که در چنین تجارتی دخیل هستند، هوشیار

باشند تا از این حمایت مالی مرتبط با فعالیت های حساس هسته ای یا برنامه موشکی همانند آنچه در قطعنامه ۱۷۳۷ ذکر شده، جلوگیری به عمل آید.

قطعنامه ۱۸۳۵ به عنوان پنجمین قطعنامه صادر شده علیه ایران در ۲۷ سپتامبر ۲۰۰۸ (۶ مهر ۱۳۸۷) است که ضمن تأیید مجدد قطعنامه های پیشین شورای امنیت علیه ایران (بند ۱)، یک بار دیگر بر تعهد خود در چارچوب مربوط به راه حل مبتنی بر مذاکره در مورد مسئله هسته ای ایران تأکید می ورزد و از ادامه کوشش هایی که در این زمینه در جریان است، استقبال می کند. (بند ۳)

این قطعنامه از ایران می خواهد تا بدون هیچ گونه تاخیری به تعهدات خود به موجب قطعنامه های شورای امنیت که پیشتر به آنها اشاره شد، به طور کامل عمل کند و شرایط مورد درخواست شورای حکام آژانس را محقق سازد (بند ۴). شورا با تصویب این قطعنامه اذعان می دارد که مصمم است این مسئله را همچنان در دستور کار خود نگه دارد (بند ۵). (دولت خواه ۱۳۸۹، ۱۵۶-۱۵۵)

تحریم های موشکی و تسلیحات نظامی اتحادیه اروپا علیه ایران

بند ۶ قطعنامه ۲۴ مارس ۲۰۰۷ از کشورها می خواهد از فروش یا غیرمستقیم هرگونه ماشین آلات زرهی جنگی، سیستم های توپخانه با کالیبر بالا، هواپیماهای جنگنده، هلیکوپترهای تهاجمی، رزم ناوها، موشک یا سیستم های موشکی همان گونه که در سند سازمان ملل پیرامون ثبت سلاح های متعارف مشخص شده به ایران خودداری کرده و نیز ارائه هرگونه کمک یا آموزش فنی، کمک مالی، سرمایه گذاری، واسطه گری یا سایر خدمات و انتقال منابع مالی یا خدمات مرتبط با عرضه، فروش، انتقال، ساخت یا استفاده از چنین اقلامی جهت جلوگیری از انباشت بی ثبات کننده تسلیحات از کشور خود یا توسط اتباعشان و یا با استفاده از کشتی یا هواپیمای تحت پرچم خود را تحت نظارت قرار داده اند. چهارمین قطعنامه شورا علیه ایران، قطعنامه ۱۸۰۳ مورخ ۳ مار س ۲۰۰۸ (۱۳ اسفند ۱۳۸۶) است که همچون قطعنامه های پیشین در قالب ماده ۴۱ منشور ملل متحد به تصویب رسید. بند ۸ قطعنامه ۱۸۰۳ کلیه کشورها را موظف به اتخاذ تدابیری می کند تا به واسطه آن از عرضه، فروش یا انتقال مستقیم یا غیرمستقیم مواردی که در ادامه به آنها اشاره خواهد شد، از طریق کشورشان یا توسط اتباعشان یا با استفاده از کشتی ها یا هواپیماهای تحت پرچم آنها یا کشتی ها یا هواپیماهای تحت پرچم خود آنها یا برای استفاده در ایران یا به نفع ایران، حال منشأ آنها خاک ایران باشد یا نباشد، جلوگیری کنند. (زهرانی و دولت خواه ۱۳۸۹، ۱۴۹).

تصویب قطعنامه ۱۹۲۹ در ۹ ژوئن ۲۰۱۰ (۱۹ خرداد ۱۳۸۹) شروع شد. تصویب این قطعنامه با فاصله بیشتری از قطعنامه قبلی انجام گرفت. پس از شکست تلاش های ترکیه و برزیل قطعنامه ۱۹۲۹ با فشار آمریکا با ۱۲ رأی مثبت و دو رأی منفی برزیل و ترکیه و رأی ممتنع لبنان تصویب شد و تحریم ها و محدودیت های بیشتری برای ایران در نظر گرفت. (یزدان فام، ۱۳۹۰).

تحریم های اتحادیه اروپا علیه ایران در خصوص تروریسم

تروریسم به عنوان یکی از مهمترین موضوعات گفتگوهای ایران و اتحادیه اروپا تبدیل شود. در این رابطه دو طرف با توجه به اختلاف دیدگاه ها در مورد تعریف تروریسم، شاخص های اقدام تروریستی و تفاوت آن با جنبش های آزادی بخش، از رفتار یکدیگر انتقاد می کنند. به طور کلی اتهامات اتحادیه اروپایی علیه ایران در زمینه تروریسم دو محور زیر را در بر می گیرد: یک.

حمایت ایران از گروه های معارض در کشورهای گوناگون. دو. ترور چهره های ایرانی مخالف که در کشورهای دیگر مقیم هستند (هولیدی^۱، ۲۰۰۰)

به طور مشخص علاوه بر اتهاماتی که در خصوص دخالت مستقیم ایران در سازماندهی و انجام عملیات تروریستی متوجه جمهوری اسلامی ایران بوده است، ایران به واسطه حمایت از گروه هایی که از نظر امریکا و برخی کشورهای اروپایی گروه های تروریستی می باشند نظیر حزب الله لبنان، حماس و جهاد اسلامی فلسطین، به حمایت از تروریسم متهم شده است. این در حالی است که ایران این گروهها را آزادی طلب می انگارد و اعمال آنها مشمول مقررات بین المللی ناظر بر مقابله با تروریسم قلمداد نمی کند. (کردزاده کرمانی، ۱۳۸۰، ۱۳۵). یک روز بعد از حمله تروریستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در آمریکا، شورای امنیت به اتفاق آرا قطعنامه ای را تصویب کرد که به موجب آن اعضای شورا آمادگی خود را برای مقابله با تروریسم اعلام کردند. با تصویب قطعنامه ۱۷۳۷ اعضا را موظف نمود تامین مالی تروریستها را عمل مجرمانه تلقی نموده، اموال مرتکبان با اعمال تروریستی را بلوکه نموده و از هرگونه حمایتی نسبت به تروریسم اعم از سیاسی یا دیپلماتیک، فعال یا غیر فعال خودداری کنند. به علاوه اعضا موظف شدند از پناه دادن به کسانی که رفتارهای تروریستی را تامین مالی و برنامه ریزی کرده، یا اقدام به اعمال تروریستی می کنند خودداری نمایند.

در بندهای ۱۰ و ۱۱ قطعنامه ۱۷۳۷ تحریم های سیاسی علیه ایران اعمال شده است. (گروه خلع سلاح معاونت پژوهش های روابط بین الملل، ۱۳۸۵).

مطابق بند ۲ قطعنامه ۱۷۴۷، دولت ها موظف اند نسبت به ورود یا عبور افرادی که در فعالیتهای حساس هسته ای به لحاظ اشاعه یا برنامه موشکی دخیل هستند یا به طور مستقیم در ارتباط با این گونه فعالیت ها می باشند و یا اینکه از چنین فعالیت هایی حمایت می کنند، به کشور یا از کشورشان حفاظت به عمل آورده و خویشتن داری نشان دهند و در صورت وقوع چنین وقایعی کمیته را نسبت به ورود یا عبور این افراد مطلع سازند، به استثنای موارد مندرج در بندهای (ii)، (I)، (b) ۳ قطعنامه ۱۷۳۷ که به قطعنامه ۱۷۴۷ نیز تسری می یابد.

بندهای ۳، ۵، ۷، ۱۱ قطعنامه ۱۸۰۳ نیز حاوی تحریم هایی است که در مقایسه با تحریم های اعمال شده در قطعنامه های پیشین تشدید شده است. (قهرمان پور، ۱۳۸۶).

بند ۳ قطعنامه ۱۸۰۳ کشورها را موظف می کند در مورد ورود یا عبور افرادی که در فعالیت های حساس هسته ای به لحاظ اشاعه یا توسعه برنامه های موشکی دخیل بوده اند، یا به طور مستقیم همکاری کرده اند و یا اینکه از آنها حمایت نموده اند، به کشور یا از کشورشان هوشیاری لازم را داشته و محدودیت هایی را نیز اعمال کنند و در این رابطه باید کمیته را نسبت به ورود یا عبور افراد یاد شده و نیز افراد معرفی شده توسط کمیته یا شورای امنیت مطلع سازند.

در بند ۵ قطعنامه ۱۸۰۳ همه کشورها موظف می شوند تا با اتخاذ تمهیدات لازم از ورود یا عبور افراد معرفی شده در ضمیمه دوم این قطعنامه و نیز افرادی که اسامی آنها توسط کمیته یا شورای امنیت ذکر گردیده، جلوگیری به عمل آورند.

در بند ۱۱ قطعنامه ۱۸۰۳ کلیه کشورها ملزم میشوند مطابق با اختیارات حقوقی و قانونگذاری ملی خود و نیز هماهنگ با حقوق بین الملل به ویژه حقوق دریاها و توافقنامه های غیرنظامی هوایی بین المللی از محموله های هواپیماها یا کشتی های تحت مالکیت یا فعالیت Iran Air Cargo و خطوط کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران که به مقصد ایران می روند یا از ایران

¹ Holliday

خارج میشوند، در فرودگاه ها یا بنادر خود بازرسی کنند؛ مشروط بر آنکه دلایل منطقی دال بر انتقال اقلام ممنوعه توسط هواپیما یا کشتی ذیل این قطعنامه یا قطعنامه های ۱۷۳۷ یا ۱۷۴۷ وجود داشته باشد. (شفیعی، ۱۳۸۶، ۳۲)

در تاریخ ۱۲ اوت ۲۰۱۰، اتحادیه اروپا تحریم های خود علیه ایران را سخت تر کرد. اتحادیه اروپا در این تاریخ ایجاد سرمایه گذاری مشترک با حضور در ایران که در حوزه های صنایع نفت و گاز طبیعی و موضوع وابسته به آن را ممنوع کرد. (جنوبی، ۱۳۹۰، ۱۲).

تحریم های اتحادیه اروپا علیه ایران در بعد صلح خاورمیانه

اساس سیاست خارجی اتحادیه اروپا در ارتباط با روند صلح خاورمیانه، جلوگیری از تعمیق بحران و تلاش در جهت استقرار هر چه سریع تر صلح مرضی الطرفین در منطقه می باشد. (آقا علیخانی، ۱۳۹۰، ۱۰۰).

از پیامدهای تداوم بحران خاورمیانه که می تواند به دلیل نزدیکی ژئوپلیتیک بر اتحادیه اروپایی پیامد منفی داشته باشد، موضوع دست یابی و اشاعه تسلیحات هسته ای در بین کشورهای منطقه است. این درحالی است که از دیدگاه کشورهای اروپایی می توان با حل و فصل مرضی الطرفین این بحران به فواید زیر دست یافت:

یک) ایجاد ثبات و امنیت در خاور میانه و گسترش روابط اعراب و رژیم صهیونیستی
دو) توسعه اقتصادی در خاور میانه و در نتیجه رشد سرمایه گذاری حضور فعال اقتصاد و صدور فناوری از جانب اتحادیه اروپا به این منطقه

سه) جلوگیری از رشد و توسعه گروه های تروریستی و بنیاد گرا

چهار) احترام به آزادی های فردی، حقوق بشر و حقوق اقلیت ها

پنج) جلوگیری از تکثیر تسلیحات کشتار جمعی و هسته ای.

بنابراین سیاست جدید اتحادیه اروپا در خاور میانه در راستای کاهش پیامدهای تداوم بحران شکل گرفته و دارای سه جنبه کلی حمایت مالی و اقتصادی از روند صلح، تلاش در جهت ثبات منطقه ای و جستجوی راه حل های چندجانبه و حمایت از ایجاد کشور مستقل فلسطین و حفظ امنیت رژیم صهیونیستی است. به نظر می رسد اتحادیه اروپا با ویژگی لیبرالیستی و گرایش به سیاست های امریکا منافع خاصی را در این بحران دنبال می نماید که با منافع جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری اسلامی که مخالف اصلی اشغالگری رژیم صهیونیستی و حامی ملت فلسطین می باشد، متفاوت است. علیرغم اینکه راه حل های ارائه شده از جانب جمهوری اسلامی ایران برای حل و فصل بحران فلسطین راه حل معقول، منطقی و دموکراتیک است اما از آنجا که با منافع تمامیت خواه رژیم صهیونیستی و به تبع آن غرب همخوانی ندارد مورد استقبال آنها قرار نگرفته و با ما شاهد تناقض در گفتار و رفتار اتحادیه اروپایی و غرب هستیم. (اطهری، ۱۳۹۰، ۱۲۳).

تحریم های اتحادیه اروپا علیه ایران در سالهای ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳

تحریم های اتحادیه اروپا که در تاریخ اول ژوئیه سال ۲۰۱۲ اعمال گردید بیشتر اقتصاد و صنعت نفت ایران را مورد هدف قرار داد. مجموع صادرات نفت ایران در مارس سال ۲۰۱۳ از ۲.۵ میلیون بشکه در روز (سال ۲۰۱۱) به ۱ میلیون بشکه در روز کاهش یافت که این امر سبب کاهش درآمد نفتی ایران از ۹۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۱ به مبلغ ۶۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۲ گردید. تولید نفت نیز از ۴.۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۱ به ۳.۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۲ رسید. با این حال طبق گزارش آژانس بین المللی انرژی (EIA)، تولید نفت ایران در فوریه ی سال ۲۰۱۳ به ۲.۷۲ میلیون بشکه در روز رسیده است. مجموع مبادلات تجاری ایران و اتحادیه اروپا در ۴ ماه نخست ۲۰۱۳ به ۲.۹۱۰ میلیارد یورو رسید. در این میان

افزایش صادرات دارویی اتحادیه اروپا (عمدتاً از بلژیک) نقش قابل توجهی در افزایش صادرات اتحادیه به ایران داشته است. این در حالی بود که مبادلات دو طرف در مدت ۴ ماهه مورد بحث با کاهش ۵۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن مواجه شد. در ۴ ماه نخست ۲۰۱۲ کل مبادلات ایران و اتحادیه اروپا ۶۰۴۵۲ میلیارد یورو گزارش شده بود.

کاهش شدید تجارت ایران و اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۲ بنابر آمار یورو استات مبادلات تجاری اتحادیه اروپا و ایران در سال ۲۰۱۲ از کاهش قابل توجهی برخوردار بوده است. بر اساس این گزارش مبادلات تجاری ایران و ۲۷ عضو اتحادیه اروپا که در سال ۲۰۱۱ به ۲۶۰۹۴ میلیارد یورو رسیده بود در سال ۲۰۱۲ با ۱۴۰۸۲ میلیارد یورو کاهش مواجه شده و به ۱۲۰۱۲ میلیارد یورو رسیده است. مبادلات تجاری ایران و اروپا در این سال نسبت به سال ۲۰۱۱ بالغ بر ۵۵ درصد کاهش داشته است. واردات اتحادیه اروپا از ایران در سال ۲۰۱۲ نسبت به سال قبل از آن ۱۱۰۶۷ میلیارد یورو معادل ۷۱ درصد کاهش داشته است. واردات این اتحادیه از ایران در سال ۲۰۱۱ بالغ بر ۱۶۰۴۵ میلیارد یورو بود اما این رقم در سال ۲۰۱۲ به ۴۰۷۸۰ میلیارد یورو کاهش یافت. نفت خام مهمترین کالای وارداتی اتحادیه اروپا از ایران تا پیش از اجرای تحریم نفتی بروکسل علیه تهران بود که از اول جولای ۲۰۱۲ به اجرا گذاشته شد. این اتحادیه در ماه ژوئن یعنی ماه قبل از اجرای تحریم نفتی ایران ۵۴۸ میلیون یورو کالا از ایران وارد کرد. این رقم در ماه های پس از تحریم به زیر ۱۰۰ میلیون یورو رسیده است. آمار ارائه شده از سوی یورو استات نشان می دهد صادرات اتحادیه اروپا به ایران بعد از شروع تحریم نفتی نیز شدیداً کاهش داشته به طوری که در نیمه دوم سال ۲۰۱۲ صادرات این اتحادیه به ایران به ۳۰۱۵۰ میلیارد یورو رسیده و معادل ۳۰ درصد کاهش داشته است. اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۲ بالغ بر ۷۰۳۴۰ میلیارد یورو کالا به ایران صادر کرده است. صادرات این اتحادیه به ایران در سال ۲۰۱۱ بالغ بر ۱۰۰۴۹۰ میلیارد یورو بوده است.

بنظر می رسد چنانچه فضای سیاسی و تحریمی حاکم بر روابط ایران با اتحادیه اروپایی اندکی تلطیف شود در وهله اول ما شاهد افزایش صادرات اتحادیه اروپا به ایران خواهیم بود و این امر بخاطر منافع تجاری ناشی از تجارت با ایران و همچنین علاقمندی سنتی کشورها و شرکتهای اروپایی به تجارت با ایران و فروش کالاهای مصرفی و صنعتی خود و نه کالاهای استراتژیک یا دومانظوره می باشد. در واقع بنظر می رسد کشورهای اروپایی خیلی از فضای سنگین و تحریمی موجود در روابط و مناسبات موجود راضی نبوده و در شرایط ناشی از تغییر و تحول احتمالی در فضای روابط دو طرف سریعاً آماده تغییر فضا و شرایط و افزایش همکاری های خود با ج.ا.ایران هستند. (خالوزاده، ۱۳۹۲، ۵-۳).

مناسبات سیاسی - اقتصادی ایران و اروپا تا ۲۰۱۱

روابط جمهوری اسلامی ایران با اتحادیه اروپایی از سابقه ای طولانی برخوردار می باشد قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، روابط بیشتر در قالبی اقتصادی جریان داشت و دو طرف با امضای موافقت نامه همکاری های اقتصادی در سال ۱۹۶۳ روابط اقتصادی دو جانبه را سازماندهی کرده بودند. بحث رابطه با جامعه اروپا عمدتاً در سال های آخر دهه ۸۰ اهمیت پیدا کرد. عدم وجود روابط دیپلماتیک با آمریکا به این بحث دامن زد و این ذهنیت وجود داشت که جامعه اروپا می تواند خلاء عدم وجود روابط با آمریکا را پر کند. (خالوزاده، ۱۳۸۲، ۵۵ - ۴۵).

روابط ایران و اتحادیه اروپا از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا پایان جنگ تحمیلی (۱۳۶۹-۱۳۵۷)

از زمان پیروزی انقلاب اسلامی، روابط ایران و اتحادیه اروپا تحولات و فراز و نشیب های مختلفی را تجربه کرده است. در برخی روابط دو طرف بسیار سرد و پر تنش بوده و این در حالی است که در مقاطعی دیگر، فضای مساعد و روند رو به رشدی بر روابط آنها حاکم بوده است. روابط ایران و اتحادیه اروپا را می توان در چهار دوره زمانی مختلف بررسی و ارزیابی کرد:

مرحله اول از زمان پیروزی انقلاب اسلامی تا اول دهه ۱۹۹۰ را شامل می شود در این دوران مناسبات دو طرف سرد و غیر دوستانه و فضای بی اعتمادی بر آنها حاکم بود. نزدیکی دیدگاه های اتحادیه اروپا به نظرات آمریکا مبنی بر اینکه ایران تهدیدی برای منطقه است و نیز برخی موضوعات نظیر، مسئله سلمان رشدی، کلیت روابط دو طرف را به شدت تحت تأثیر قرار داده بود.

مرحله دوم از اوایل دهه ۹۰ تا روی کار آمدن دولت خاتمی در سال ۱۹۹۷ را شامل می شود. در این مرحله نیز با وجود برخی تحولات در روابط دو طرف، نظیر تصمیم اتحادیه اروپا برای گفت و گوی انتقادی با ایران یا پیروی نکردن از آمریکا در تحریم اقتصادی ایران، کم تحرکی در روابط دو طرف همچنان تداوم داشت.

مرحله سوم از زمان روی کار آمدن دولت آقای خاتمی در سال ۱۹۹۷ آغاز شد، رویکرد مثبت اتحادیه به تحولات داخلی ایران و تمایل اعضای اتحادیه اروپا برای حمایت از دولت جدیدی که سیاست تنش زدایی را اصل اول سیاست خارجی خود اعلام کرده، سبب بهبود بی سابقه روابط طرفین گشت.

مرحله چهارم از زمان روی کار آمدن دولت احمدی نژاد و افزایش حساسیت نسبت به پرونده ی هسته ای ایران آغاز شد که مطرح شدن پرونده ی هسته ای ایران در شورای حکام آژانس و شورای امنیت سازمان در نهایت باعث همراهی اتحادیه اروپا و آمریکا و موضع مشترک این دو قدرت در برابر ایران گردید. (امیری، ۱۳۸۳: ۲۳۷ - ۲۳۵).

روابط جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپا از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۶

پایان جنگ ایران و عراق و روی کار آمدن دولت سازندگی به ریاست آقای هاشمی رفسنجانی در ایران، نقطه عطفی در روابط ایران با اتحادیه اروپا بود. دولت جدید توجه خود را به بازسازی اقتصادی و دفاعی کشور که در جریان ۸ سال جنگ تخریب شده بود معطوف کرد. این امر نیاز به همکاری با کشورهای اروپایی داشت زیرا اقتصاد ایران از دیرباز به اروپا گره خورده بود. نزدیک به ۴۰ درصد از بازرگانی خارجی ایران با اتحادیه اروپا صورت می پذیرد افزون بر آن، صنایع ایران از نظر تجهیزات، لوازم یدکی و قطعات به اروپا وابسته است. (جعفری ولدانی، ۱۳۸۲: ۴۰) از سوی دیگر صنایع فرسوده نفت و گاز نیاز فوری به سرمایه، دانش فنی و فن آوری داشت. از آنجا که ایران و عراق از دایره نفوذ آمریکا بیرون مانده بودند، اتحادیه اروپا درصدد گسترش روابط خود با این دو کشور برآمد. (جعفری ولدانی، ۱۳۸۷: ۲۳۸)

در حالی که برای بازسازی خسارت ناشی از جنگ و تاکید بر توسعه اقتصادی گسترش روابط با اروپا ضروری بود. پیامد منفی صدور قتل سلمان رشدی همچنان بر سیاست خارجی اروپا در قبال جمهوری اسلامی ایران سایه افکنده بود و اتفاقاتی رخ داد که تاثیراتی واگرایانه در روابط ایران و اروپا داشت. ترور ایرانیان خارج از کشور، حمایت از نظام گری در کشورهای عربی و چندین حرکت سرد دیپلماتیک دیگر با اعضای اتحادیه اروپا این روابط را به بحران سوق داد. (هالیدی، ۱۹۹۴، ۳۱۰).

مهمترین اختلاف ایران و کشورهای عضو اتحادیه اروپایی تحت تاثیر عوامل زیر بود:

- باقی ماندن حکم ارتداد و قتل سلمان رشدی
 - اعتراض مکرر کشورهای اروپایی به دولت ایران مبنی بر تعقیب مخالفان و انجام قتل های سیاسی در کشورهای عضو اتحادیه اروپایی
 - مخالفت فعالانه ایران با روند صلح اعراب و اسرائیل
 - نگرانی اروپا از دست یابی ایران به فناوری هسته ای از طریق همکاری با روسیه
- مشخصه بارز این دوره، تثبیت نظام جمهوری اسلامی ایران پس از خاتمه جنگ با عراق و تحولات پس از فروپاشی با اتحاد شوروی است. اتحادیه اروپا نیز با علم به تثبیت نظام جمهوری اسلامی و اهمیت استراتژیک ایران همواره با برخورداری از

موقعیت ژئوپلیتیک و ذخایر نفتی، طراحی روابط جدید با ایران را در دستور کار خود قرار داد. این تحول ناشی از چند عامل اساسی نظیر درک موقعیت ایران پس از فروپاشی شوروی، سیاست عملگرایانه ایران، کم رنگ تر شدن تصور تهدید از جانب ایران در نزد کشورهای اروپایی و بی اثر بودن تحریم های اقتصادی و دشمنی های آمریکا بود. در چنین شرایطی، زمینه تحول در روابط ایران و کشورهای اروپایی فراهم شد. حاصل چنین نگرشی، آغاز مذاکرات ایران و اتحادیه اروپا تحت عنوان «گفتگوهای انتقادی» بود. (مرادی، ۱۳۸۵:۹۴)

در نهایت می توان درباره روابط ایران با کشورهای اروپایی در زمان دولت هاشمی گفت که اگر چه این روابط نسبت به قبل و به خصوص سالهای بحرانی ۱۳۵۹_۱۳۶۷ رو به بهبودی نهاد، اما به علت اختلافات ایدئولوژیک - استراتژیک میان آن دو واحد و تاکید همچنان بر مواضع و شعارهای پایه ای و بنیادین که در حقیقت پایه اختلاف جمهوری اسلامی با نظم بین الملل غربی است (تنش و عدم اتخاذ) و سرگیری روابط در سطوح عالی، به جای خود باقی ماند.

روابط ایران و اتحادیه اروپا از ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۶

تبعات اقدام دادگاه المانی موجب تنش در روابط جمهوری اسلامی ایران با آلمان و دیگر کشورهای اروپایی شد ولی پس از یک وقفه هفت ماهه و به دنبال پیروزی سید محمد خاتمی در انتخابات دوم خرداد سال ۱۳۷۶ (۲۳ می ۱۹۹۷) سفرای اروپایی در نوامبر سال ۱۹۹۷ به تهران مراجعت نموده و دور دیگری از تنش بین ایران و اتحادیه اروپا به پایان رسید. ویژگی مهم این دوره اتخاذ سیاست تنش زدایی و گفتگوی تمدن ها به عنوان هسته اصلی سیاست خارجی خاتمی بود که موجب تحول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بویژه در قبال کشورهای اروپایی و همسایگان گردید. (خاتمی، ۱۳۷۹، ۴۸-۴۷).

سیاست تنش زدایی، تغییر در فضای سیاسی و تحول در ادبیات سیاسی مقامات ایرانی منجر به دگرگونی در روابط شد که از آن جمله تبادل هیات های متعدد در سطوح مختلف، شکل گیری مذاکرات فراگیر و سازنده، آغاز مذاکرات مربوط به «موافقت نامه همکاری و تجارت»، مذاکرات حقوق بشری و رایزنی در خصوص تحولات منطقه بویژه در خصوص افغانستان، عراق و روند صلح خاورمیانه بود. (سنایی، ۱۳۸۳، ۶۳).

روابط جمهوری اسلامی ایران و اروپا از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۰

رویکرد تحریم های همه جانبه، هوشمند و هدفدار اتحادیه اروپایی بخصوص از اوائل سال ۲۰۱۰ روند جدی تری گرفت. در این میان، بدنبال فضای سنگین ایجاد شده در روابط و گفتگوهای طرفین و تصویب ۴ قطعنامه سخت و تحریمی از سوی شورای امنیت علیه فعالیت های هسته ای ایران، هماهنگی بین اروپا و آمریکا بیشتر از هر زمانی عینیت یافت و در این راستا سران اتحادیه اروپا در نشست ۱۴ ژوئن ۲۰۱۰ در بروکسل، تحریم های شدیدی علیه ایران را مورد تصویب قرار دادند.

دیپلماسی تحریمی اتحادیه اروپایی امروزه همچنان در دستور کار است و با جدیت تمام اجرا می شود و در این میان ما هر روز شاهد تحریم های بیشتر، هدف مند تر و شدیدتر غرب علیه جمهوری اسلامی هستیم. اتحادیه گزینه جنگ را در نظر ندارد و بر عکس دایره تحریم ها هر روز در حال تنگ تر شدن است و لایه های بیشتری در زمینه های اقتصادی و تجاری، مالی و بانکی ایران را در بر می گیرد. اتحادیه منصرف کردن ایران از ادامه فعالیت های حساس هسته ای خود را یکی از مهمترین اهداف سیاست خارجی و امنیتی مشترک خود مورد توجه جدی دارد. مصوبه ۳ بهمن ۱۳۹۰ شورای وزیران خارجه اتحادیه اروپایی در بروکسل در خصوص تحریم خرید نفت از ایران از اول ژوئیه ۲۰۱۲ و تحریم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بیانگر راهبرد هماهنگ و هدفدار اروپا و آمریکا در برابر فعالیت های هسته ای ایران است. بدنبال این مصوبه در تحریم های جدید علیه ایران،

باراک اوباما از اقدام اتحادیه اروپا در تصویب تحریم نفت ایران استقبال و اعلام کرد که این اقدام نشان دهنده اتحاد جامعه بین‌المللی در رفع تهدید برنامه هسته ای ایران، است.

دولت اوباما همزمان با تحریم بانک تجارت از سوی اتحادیه، در ۲۳ ژانویه ۲۰۱۲، سومین بانک بزرگ ایران، یعنی بانک تجارت را هدف تحریم‌های خود قرار داد و اعلام کرد: بانک تجارت ایران و بانک ترید کپیتال مستقر در بلاروس که وابسته به آن است به دلیل ارائه خدمات مالی به دیگر شرکت‌هایی که تحت تحریم آمریکا به دلیل مشارکت در برنامه هسته ای ایران قرار دارند، وارد فهرست تحریم‌های آمریکا شده اند. تحریم همه جانبه نفت و صنعت پتروشیمی ایران، بیانگر سیاست تند و هدف مندی است که بروکسل و واشنگتن در دستور کار قرار داده اند. این موضع گیری ها بیانگر هماهنگی زیاد اتحادیه با آمریکا در برخورد با ایران در طی چند ساله اخیر می باشد و نقطه اوج دیپلماسی فشار آنها در برابر ایران را نشان می دهد. از طرفی این راهبرد بیانگر نقش تاثیرگذار آمریکا در سیاست خارجی اتحادیه اروپایی است. (www.peace-ipsc.org/).

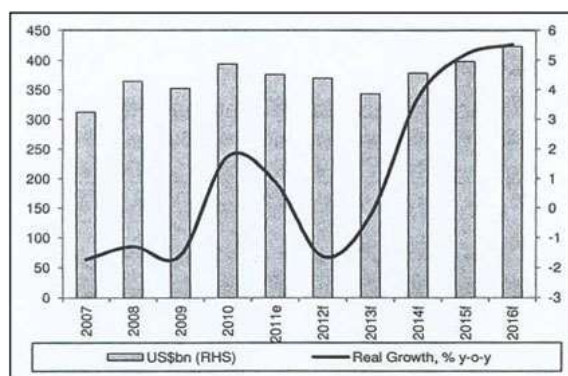
تاثیر تحریم های اروپا بر چشم انداز اقتصادی ایران و اتحادیه اروپا

بر اساس پیش بینی بیزینس مانیاتور، اقتصاد ایران در سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ با انقباض رشد اقتصادی مواجه بوده و رشد اقتصادی آن به ترتیب به حدود منفی ۱.۶ درصد و منفی ۰.۳ درصد کاهش خواهد یافت، زیرا تحریم بین المللی و تضعیف ارزش ریال منجر به کاهش مصرف در بخش خصوصی، سرمایه گذاری و کاهش تولید خواهد شد. بر اساس گزارش مذکور، آمار رسانه ای بانک مرکزی ایران بیانگر تورم ۲۲.۱ درصدی در نوامبر ۲۰۱۱ می باشد و پیش بینی بیزینس مانیاتور برای سال مالی آینده (مارس ۲۰۱۲ تا مارس ۲۰۱۳) تورم ۲۶ درصدی می باشد. بر اساس گزارش منابع اطلاعاتی، ایرانی ها در حال تبدیل کردن پول خود به طلا و ملک می باشند که بیانگر عدم اعتماد به ارزش پول ملی به شمار می رود. از اینرو پیش بینی می شود مصرف خصوصی به ۰.۵ درصد تا ۱ درصد به ترتیب در سال ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ افزایش یابد.

جدول ۱: چشم انداز شاخص های مهم اقتصادی ایران طی دوره ۲۰۱۰-۲۰۱۳

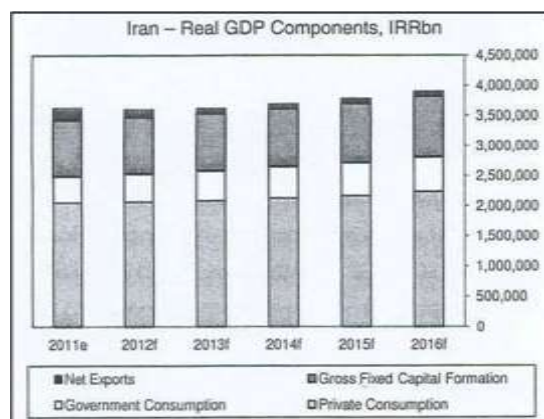
	2010	2011e	2012f	2013f
Nominal GDP, US\$bn [1.4]	393.7	494.7	497.1	534.6
Real GDP, % chg y-o-y [1.4]	1.7	0.9	-1.6	-0.3
GDP per capita, US\$ [1.4]	5,322	6,614	6,574	6,999
Population, mn [5]	74.0	74.9	75.6	76.4
Consumer prices, % y-o-y, ave [1.5]	12.3	21.6	22.5	22.0
Consumer prices, % y-o-y, sep [1.5]	19.9	22.5	23.0	21.5
Lending rate, % sep [1.7]	12.0	12.0	12.0	12.0
Real lending rate, % sep [2.7]	1.6	-7.9	-10.5	-11.0
OPEC Basket price, US\$/bbl, ave [5]	17.53	17.53	17.53	17.53
Exchange rate IR\$/US\$, ave [5]	10,187.57	12,249.00	13,473.99	14,347.59
Budget balance, IR\$bn [1.6]	-77,118.3	-191,661.7	-356,536.3	-479,950.1
Budget balance, % of GDP [1.6]	-1.9	-3.8	-5.9	-6.7
Goods imports, US\$bn [1.6]	68.4	72.6	72.6	74.7
Goods imports, % change y-o-y [1.6]	2.8	6.0	0.0	3.0
Goods exports, US\$bn [1.6]	108.6	141.0	125.2	111.6
Goods exports, % change y-o-y [1.6]	24.1	29.8	-11.2	-10.6
Balance of trade in goods, US\$bn [1.6]	40.2	68.4	52.6	36.9
Balance of trade in goods, US\$, % change y-o-y [1.6]	91.9	70.3	-20.0	-29.9
Current account, US\$bn [1.6]	25.5	56.5	40.6	24.4
Current account, % of GDP [1.6]	6.5	11.4	8.2	4.6
Foreign reserves ex gold, US\$bn [3.7]	80.0	113.1	137.4	152.8

Notes: e: IMF estimates; f: IMF forecasts. 1: Year Begins in March (Iranian calendar); 2: Real rate strips out the effects of inflation; 3: Year Begins in March (Iranian calendar); includes OSE; Source: 1: UNWTO; 2: World Bank; 3: IMF; 4: CIA; 5: IMF; 6: CEPR; 7: IMF; 8: IMF.

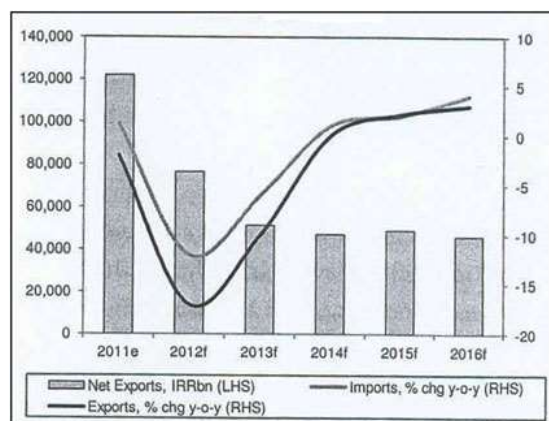
نمودار ۱: چشم انداز روند تغییرات تولید ناخالص داخلی و نرخ رشد اقتصادی ایران طی دوره ۲۰۰۷-۲۰۱۶

کاهش درآمدهای نفتی منجر به محدودیت در توان دولت برای هزینه های عمده می شود ولی از طرف دیگر انتخابات ریاست جمهوری باعث ازدیاد هزینه های دولت قبل از انتخابات در بخش اجتماعی می شود (پیش از ژوئن ۲۰۱۳). در نتیجه پیش بینی می شود که مجموع شکل گیری سرمایه گذاری ثابت با رشد ۰.۵ درصد و ۱ درصد به ترتیب در سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ صورت گیرد. از آنجا که درآمد نفتی بیش از نیمی از درآمد دولت را تشکیل می دهد کاهش این درآمد به همراه کاهش مالیات در سال ۲۰۱۲ چشم انداز اقتصادی در این سال را مطلوب نشان نمی دهد. اگر چه بودجه سال مالی ۲۰۱۲ بر اساس بشکه ای ۸۵ دلار تعیین شده ولی کارشناسان بیزینس مانیتور پیش بینی می کنند قیمت نفت بشکه ای ۱۱۱ دلار خواهد بود که این امر می تواند باعث مانور و آزادی عمل بیشتری برای دولتمردان ایجاد نماید. با تمام این محدودیتها دولت فعلی برای هزینه های اجتماعی مانند خدمات عمومی و بهداشت بخاطر انتخابات ریاست جمهوری همچنان هزینه خواهد کرد، در نتیجه پیش بینی می شود که هزینه های دولت ۳ درصد و ۲ درصد به ترتیب برای سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ افزایش یابد.

نمودار ۲: چشم انداز روند تغییرات اجزای تولید ناخالص داخلی ایران طی دوره ۲۰۱۱-۲۰۱۶

با کاهش ارزش ریال و محدودیت توان باز پرداخت به تولید کنندگان خارجی پیش بینی می شود که واردات با کاهش ۱۲ درصدی و ۶ درصدی در سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ مواجه گردد. واردات اقلام تولیدی خارجی که ۵۸ درصد کل واردات (سال ۲۰۱۰) را تشکیل می دهد بطور قابل ملاحظه ای کاهش خواهد یافت. فروشندگان خودرو ابراز نموده اند که با کاهش فروش ۲۵ درصدی در سال ۲۰۱۲ روبرو هستند. در مورد تولیدات کشاورزی که ۱۴.۵ درصد کل واردات را تشکیل می دهد (سال ۲۰۱۰) واردات گندم در سال ۲۰۱۲ سیر نزولی خواهد داشت که می تواند ناشی از افزایش تولید داخلی و کاهش مصرف و محدودیت های ایجاد شده توسط تحریم بین المللی باشد.

نمودار ۳: چشم انداز روند تغییرات واردات و صادرات ایران طی دوره ۲۰۱۱-۲۰۱۶

پیش بینی می شود کل صادرات به مقدار ۱۷ درصد و ۱۰ درصد به ترتیب در سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ کاهش یابد که ناشی از تحریم های بین المللی نفت می باشد (صادرات نفت ۸۵ درصد کل صادرات ایران در سال ۲۰۱۰ را شامل بوده است). بر اساس پیش بینی کارشناسان بیزینس مانیاتور، صادرات نفت ایران به دلیل کاهش واردات نفت ایران توسط پالایشگاه های اروپایی و آسیایی و همچنین تحریم های سخت تری که از اول ژوئیه ۲۰۱۲ به اجرا در خواهد آمد، به میزان ۱۷.۶ درصد و ۱۱.۲ درصد به ترتیب در سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ کاهش خواهد یافت. پیش بینی های اقتصادی مذکور بر اساس انزوای سیاسی/ اقتصادی ایران صورت گرفته است و هر گونه لغو تحریمی می تواند نتایج مورد انتظار آن را تغییر دهد. از طرف دیگر هر گونه حمله نظامی می تواند آینده اقتصادی ایران را تیره تر نماید، اگر چه انتظار حمله در سال ۲۰۱۲ از طرف آمریکا یا اسرائیل محتمل نمی باشد (میدل ایست مانیاتور^۱، ۲۰۱۲)

نتیجه گیری

به دنبال مطرح شدن برنامه هسته ای ایران، اتحادیه اروپا تلاش کرد تا با ایفاء کردن نقش محوری در این موضوع ضمن اعطای برخی امتیازات به ایران، این کشور را متقاعد کند که فعالیت های هسته ای خود را رها کند؛ اما به موازات ناکامی اتحادیه اروپا در این زمینه و تاکید جمهوری اسلامی ایران بر ادامه فعالیت های مسالمت آمیز هسته ای خود، این اتحادیه رویکرد سخت تری نسبت به ایران اتخاذ کرده است. اگرچه اتحادیه اروپا همچنان بر تداوم مذاکرات تاکید می کند، اما ضمن اعمال تحریم های گسترده بر علیه ایران در هماهنگی کامل با ایالات متحده لحن تهدیدآمیزی را در قبال ایران اتخاذ کرده است.

همچنین اختلافات هویتی - ایدئولوژیک جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اروپا در چهار موضوع تروریسم و روند صلح خاورمیانه، حقوق بشر و سلاح های کشتار جمعی که در قالب گفتگوهای هسته ای ایران و اتحادیه اروپا قرار می گیرد. موجب شد که علی رغم تمایل فیمابین جهت همگرایی و همکاری در حوزه های مختلف سیاسی و بین المللی ما با واگرایی در روابط دو طرف مواجه شویم. نقش تعارضات هویتی - ایدئولوژیک را در موارد فوق الذکر به صورت زیر می توان مشاهده کرد:

الف) اتحادیه اروپایی در مورد تروریسم و بنیاد گرایی، تحت تاثیر تبلیغات جهانی بر علیه انقلاب اسلامی ایران و بروز حوادث چندی از اوایل انقلاب تاکنون نظیر بحران گروگانگیری اعضای سفارت آمریکا در تهران فتوی مرگ سلمان رشدی، کشته شدن

¹ Middle East Monitor

شاپور بختیار و برخی مخالفان جمهور اسلامی ایران در اروپا، بحران میکونوس، حمایت جمهوری اسلامی ایران از حزب ... لبنان، حماس و جنبش جهاد اسلامی فلسطین که از نظر اعضای اتحادیه اروپا در زمره گروههای تروریستی می باشند و از نظر جمهوری اسلامی ایران گروه های مبارز آزادیبخش هستند، انتقاد کرده است. جمهوری اسلامی ایران نیز در مقابل اتهام های بی اساس و ادعاهای فوق معتقد است که اولاً هیچ گونه عملیات تروریستی توسط تهران در اتحادیه اروپایی انجام نشده است و قتل مخالفان جمهوری اسلامی ایران در کشورهای مذکور ناشی از تسویه حساب های داخلی خود گروه های مخالف ایران بود که تلاش دارند آن را به جمهوری اسلامی ایران نسبت دهند؛ ثانیاً حمایت های معنوی جمهوری اسلامی ایران از گروه های فلسطینی حمایت از جنبش های آزادی بخش می باشد نه حمایت از تروریسم. ثالثاً حزب ... لبنان یکی گروه سیاسی فعال در لبنان است که در مجلس و دولت این کشور دارای نماینده می باشد.

ب) اتحادیه اروپا در مورد سلاح های کشتار جمعی و به طور خاص سلاح های هسته ای با جمهوری اسلامی ایران به گفتگو پرداخته است. اتحادیه اروپا همواره خواستار همکاری و شفافیت بیشتر در عملکرد ایران، تعلیق و توقف غنی سازی اورانیوم تا رفع ابهام های باقیمانده، ارائه تضمین های عینی مبنی بر عدم انحراف به سوی سلاح هسته ای، اعتماد سازی تهران در قبال جامعه بین المللی و تصویب پروتکل الحاقی بوده است. از دیدگاه اتحادیه اروپا جمهوری اسلامی ایران تا زمان رفع ابهام های باقیمانده نباید فعالیت غنی سازی اورانیوم را آغاز کند اتحادیه اروپا برای اقناع ایران در دست کشیدن از برنامه های هسته ای از دو راهکار همزمان تشویق و تنبیه استفاده کرده است. جمهوری اسلامی ایران به کارگیری سلاح های هسته ای از جانب غرب و یا در اختیار قرار دادن آنها به دیگر کشورها از جانب اعضای اتحادیه اروپا را نقض معاهدات بین المللی خلع سلاح می داند و بر این اعتقاد است که کشورهای غربی و اعضای اتحادیه اروپایی باید به جامعه بین المللی تضمین دهند که دیگر از این سلاح ها استفاده نکرده و آنها را در اختیار دیگران قرار ندهند داد جمهوری اسلامی ایران که براساس معاهدات بین المللی در صدد دست یابی به حقوق هسته ای صلح آمیز خود می باشد و تاکنون نیز انحرافی به سوی ساخت سلاح های هسته ای نداشته است.

ج) در خصوص روند صلح خاورمیانه و بحران میان رژیم صهیونیستی و فلسطین، اتحادیه اروپایی از سه اصل پیروی میکند که عبارتند از: لزوم به رسمیت شناخته شدن حقوق رژیم صهیونیستی برای زندگی در صلح و امنیت توسط همسایگان منطقه ای، لزوم تشکیل دولت مستقل فلسطینی در کنار رژیم صهیونیستی، لزوم انجام مذاکره و گفتگو میان طرفین درگیر از طریق مسالمت آمیز و از جمله برگزاری کنفرانس های صلح با حضور نمایندگان فلسطین و رژیم صهیونیستی و کشورهای دخیل در ایران بحران در سند راهبرد امنیتی اتحادیه اروپا نیز از حل و فصل منازعه اعراب و رژیم صهیونیستی به عنوان اولویت راهبردی اتحادیه اروپا نام برده شده و از تشکیل دو دولت مستقل فلسطین و صهیونیستی حمایت گردیده است.

د) در خصوص نقش و جایگاه حقوق بشر در روابط اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران در قبال یکدیگر، با مطالعه رفتار اتحادیه اروپا در خصوص مسائل حقوق بشری جمهوری اسلامی ایران می توان آن را در دو بخش کلی دسته بندی کرد؛ یکی نقض مواد قانونی ولزوم الحاق جمهوری اسلامی ایران به همه کنوانسیون های حقوق بشری و دوم ضعف یا عدم اجرای کامل برخی از موازین بین المللی حقوق بشر.

برخلاف اتحادیه اروپا جمهوری اسلامی ایران معتقد است که رعایت هنجارهای حقوق بشری در سطح جهانی از یک استاندارد مشخص برخوردار نیست و نمی توان یکسان سازی حقوق بشر در سطح جهانی را پذیرفت. در این رابطه بیشترین نکات چالش برانگیز به عدم درک اتحادیه اروپایی از ویژگی های فرهنگی و مذهبی جمهوری اسلامی ایران در رابطه با حقوق بشر باز می گردد. مطابق قوانین اسلامی کسی که مرتکب قتل شده باشد قصاص و اعدام شود، شخصی که مرتکب عمل زنا شده است باید سنگسار گردد، فردی که مرتکب دزدی شده است در شرایطی ممکن است عضوی از بدن خویش را از دست بدهد، فردی که مرتکب کار حرام نظیر مشروب خواری شده است باید حد الهی بر او جاری شود و غیره.

این موارد از جمله مهمترین انتقاداتی است که در بیانیه ها و قطعنامه های اتحادیه اروپا بدون توجه به تفاوت های فرهنگی، اجتماعی و مذهبی از جمهوری اسلامی ایران شده است. ضمن اینکه جمهوری اسلامی ایران از سیاست های متناقض حقوق بشری اتحادیه اروپا در مورد نبود آزادی بیان درخصوص اظهار نظر در مواردی مانند هولوکاست، وجود زندان های مخفی سازمان سیا در برخی کشورهای اروپایی، سکوت اتحادیه اروپا در مورد جنایات ضد حقوق بشری آمریکا در عراق و افغانستان و نیز کشتار مردم بی دفاع فلسطین توسط صهیونیست ها انتقاد کرده و سیاست های حقوق بشری اروپا را به شدت متناقض میدانند.

براساس یافته های نگارنده و در مطالعه علل اصلی چالش های سیاسی در روابط میان اتحادیه اروپا و جمهوری اسلامی ایران عوامل هویتی، فرهنگی مذهبی و ایدئولوژیک از بیشترین اثر گذاری نسبت به سایر عوامل برخوردار بوده اند. رویکرد ایران و اتحادیه اروپا مبتنی بر مبارزه با تروریسم و بنیاد گرایی، حل و فصل روند صلح خاور میانه، لزوم رعایت و احترام به حقوق بشر و نیز عدم اشاعه سلاح های کشتار جمعی قرار دارد، اما اختلاف هویتی - ایدئولوژیک مانع از رسیدن به تعریفی جامع و کامل و نیز همکاری و همگرایی در خصوص موضوعات بین المللی و منطقه ای شده است.

منابع

۱. اطهری، سیداسدالله، شکوهی آذر، فاطمه و طائبی، حسین (۱۳۹۰) «اتحادیه اروپا و خاور میانه: در تلاطم قدرت نرم و سخت» فصلنامه مطالعات خاورمیانه، سال هجدهم، شماره دوم، تابستان.
۲. آقا علیخانی، مهدی (۱۳۹۰) «سیاست های اتحادیه اروپا در روند صلح خاور میانه»، فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، شماره دوازدهم، پاییز.
۳. بیتام، دیوید، (۱۳۸۳)، دموکراسی حقوق بشر، ترجمه محمدتقی دلفروز، تهران، طرح نو.
۴. جعفری ولدانی، اصغر (۱۳۸۴) «روابط ایران و اتحادیه اروپا پس از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱»، ماهنامه اطلاعات سیاسی و اقتصادی، مهر و آبان شماره ۱۹۸ - ۱۹۷.
۵. جنوبی، پیمان، (۱۳۹۱)، تمام تحریم های آمریکا، اتحادیه اروپا و شورای امنیت علیه ایران، بولتن نیوز.
۶. جهانی، سمیه، (۱۳۸۳)، انتخابات پارلمان اروپا، نگاهی دیگر، نشریه گزیده تحولات جهان، تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات بین المللی.
۷. حقیقت، سید صادق و علی میر موسوی، (۱۳۸۱)، مبانی حقوق بشر، تهران، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
۸. خاتمی، سید محمد (۱۳۷۹) انسان ملتقای مشرق جان و مغرب عقل، تهران: مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه.
۹. خالوزاده، سعید (۱۳۸۲) ارزیابی تحلیلی روابط جمهوری اسلامی ایران با اتحادیه اروپایی، کتاب اروپا (۲)، تهران: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران.
۱۰. خالوزاده، سعید، ارزیابی مبادلات تجاری ایران و اتحادیه اروپایی در ۴ ماهه اول ۲۰۱۳، (۲۱/ ۵/ ۱۳۹۲)، موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران: - www.tisri.org/default.aspx
۱۱. خالوزاده، سعید، (۱۳۸۵)، اتحادیه اروپایی، چاپ دوم، تهران، سمت.
۱۲. خالوزاده؛ سعید؛ (۱۳۹۱)، دیپلماسی تحریم اتحادیه اروپا در برابر برنامه هسته ای ایران، پژوهش نامه ایرانی سیاست بین المللی، سال اول، شماره ۱، پاییز و زمستان.
۱۳. درودیان، محمد، (۱۳۸۲)، علل تداوم جنگ، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
۱۴. دهشیار، حسین، (۱۳۸۳)، سیاست خارجی آمریکا پس از یازده سپتامبر، تهران، خط سوم.
۱۵. دولت خواه زهرا و مصطفی زهرانی، (۱۳۸۹)، مقایسه تحریم های اعمال شده علیه ایران و کره شمالی در شورای امنیت، فصلنامه راهبرد، سال نوزدهم، شماره ۵۵، تابستان.

۱۶. رابرتز، آدام، (۱۳۷۱)، «عصر تازه‌ای در روابط بین‌الملل»، ترجمه: مهبد ایرانی‌طلب، اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۵۸-۵۷، (خرداد و تیر).
۱۷. راونس، تونی، (زمستان ۱۳۸۰)، دموکراتیک سازی و حقوق بشر، ترجمه حسین شریفی طرازا کوهی، فصلنامه راهبرد، مرکز تحقیقات استراتژیک، شماره ۲۲.
۱۸. زهرانی، مصطفی، (۱۳۷۶)، نظریه‌های تحریم اقتصادی، تهران، موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
۱۹. سنایی، اردشیر (۱۳۸۳)، تنش زدایی در روابط خارجی ایران و اتحادیه اروپا، مجله برداشت دوم، شماره ۲، پاییز.
۲۰. علیخانی، حسین، (۱۳۸۰)، تحریم ایران، شکست یک سیاست، ترجمه محمد تقی نژاد، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
۲۱. قهرمانپور، رحمان، (۱۳۸۶)، قطعنامه سوم تحریم علیه ج.ا.ایران: احتمالات، محتوا و پیامدها، گزارش راهبردی مرکز تحقیقات استراتژیک، سال سوم، شماره ۷۰.
۲۲. گروه خلع سلاح معاونت پژوهش‌های روابط بین‌الملل، (۱۳۸۵)، نگاهی به قطعنامه شماره ۱۷۳۷ شورای امنیت علیه برنامه هسته‌ای و موشکی ج.ا.ایران، گزارش راهبردی مرکز تحقیقات استراتژیک، سال دوم، شماره ۹۰.
۲۳. مرادی، منوچهر (۱۳۸۵)، چشم انداز همکاری ایران و اتحادیه اروپا: در تأمین ثبات و امنیت در قفقاز جنوبی: حدود و امکانات، تهران دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
۲۴. مورگنتا، هانس. جی، (۱۳۷۵)، سیاست میان ملل، ترجمه حمیرا مشیرزاده، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌الملل.
۲۵. موسویان، سید حسین، (۱۳۸۵)، چالش‌های روابط ایران و غرب، بررسی روابط ایران و آلمان، تهران مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام.
۲۶. نقیب زاده، احمد، (۱۳۸۲)، اتحادیه اروپا از آغاز تا امروز، تهران، انتشارات قدس
۲۷. هومن فلدان، آيگناتس زایدل، (۱۳۷۹)، حقوق بین‌الملل اقتصادی، ترجمه و تحقیق سید قاسم زمانی مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی، تهران.
۲۸. یزدان فام، محمود، (۱۳۹۰)، روند و ویژگی‌های تحریم بین‌المللی و یکجانبه علیه ایران، برگرفته از سایت دید: www.did.ir
۲۹. یزدان فام، محمود، (۱۳۸۵)، تحریم‌های بین‌المللی و امنیت جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۴، سال ۹، زمستان.

30. Holliday, Fred (2000) "Iran and the United Kingdom", report Presented to the foreign Affairs committee, House of Commons, September.
31. Middle East Monitor, Business Monitor International (BMI); Vol. 22, Issue 6. June 2012.
32. Report of European Commission to the European Council and European Parliament. In: <http://www.Euc.com/Eu Documents/20/ Feb/2004>.
33. <http://www.Europa.Eu.Int/comm./External-relations/Iran/News/21/June/2006>.
34. <http://www.Europa.Eu-int/comm./External-Relations/Iran Issues/24/April/2004.htm>.
35. <http://ec.Europa.Eu/publication/book Lets/eu-documentation/06/fr.pd>

The Effect of Current Sanctions (2011-2013) on Iran-Europe Political and Economic Rapprochement

Ardeshir Sanaei¹, Hassan Samadi²

1. *PhD in International Relations and Assistant Professor of Islamic Azad University, Central Tehran Branch*

2. *Master of Regional Studies, Faculty of Political Science, Islamic Azad University, Central Tehran Branch*

Abstract

The nuclear activities of Iran are one of the most important challenges that have affected Iran-Europe relations and their economical-political rapprochement. Valuation of Iran-Europe union relation showed that the quarrel of two parts have been more prominent and lead to castrate of Europe against Iran. In current research current sanction (2011-2013) on Iran-Europe relation have been discussed. The main question is. What are the effects of such a policy on Iran-Europe rapprochement? The major assumption is that current sanction of Europe Union against Iran lead to decrease of Iran-Europe relations. In this way, imposing pressure, economical fines and prevail sanctions and also supporting from the letters against Iran by Security Council with the full accompanying of US got the European Union attention.

Keywords: European Union, nuclear activities of Iran, sanction, economical sanctions, international nuclear energy agency, the boycott diplomacy of Iran.
